

İstanbul Üniversitesi
SU ÜRÜNLERİ
FAKÜLTESİ

MARMARA DENİZİ KİRLİLİĞİNİN BALIKÇILIĞA ETKİSİ, MARMARA DENİZİ BALIKÇILIĞININ EKONOMİYE YANSIMASI

Kadir DOĞAN

İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi

E.mail : kadogan@istanbul.edu.tr

Marmara Denizi Kirliliği

- Bu sunumda öncelikle Marmara Denizi kirliliği incelenecek ve “Marmara Denizi Kirliliğinin Balıkçılığa Etkisi, Marmara Balıkçılığının Ekonomiye Yansıması” ayrıntılı olarak incelenecektir.
- Marmara Denizi Kirliliğinin Balıkçılığa etkisi ve yansıması genel olarak başlıklar halinde aşağıdaki şekilde ifade edilebilir.
- Marmara Denizi sahillerinde artan kentsel yapılaşma buna bağlı sanayileşme ve yoğun nüfus artışı en önemli etkilere biridir.
- Sanayi kuruluşları ve evsel atıkların kontrolsüz olarak denize bırakılması sonucu denizin su kalitesi bozulmuştur.

Marmara Denizi Kirliliği

- Marmara Denizi'nde yapılan balıkçılık, filo fazlalığından verimliliğini kaybetmiş, kaçak ve aşırı avcılık nedeniyle de kaynakları verimli kullanma etiğini göz ardı etmiştir.
- Bu yoğun avcılık ve ayrıca deniz kirliliğinin ciddi boyutlara ulaşması ticari balıkçılıkta da sıkıntılar yaratmıştır.
- Bunların yanı sıra gerek ulusal ve uluslar arası deniz ulaşımında özellikle balast sularından fazlasıyla nasibini almıştır.

Marmara Denizi Kirliliği

- Bunlar özetle, artan deniz trafiği, sanayileşme ve buna bağlı artan nüfus yoğunluğu, bu yapılaşmanın getirdiği sanayileşme ve evsel atık kirliliği olup, bu olumsuzluklar doğal olarak Marmara Deniz suyunun kalitesini bozmuştur.
- Son yıllarda Marmara Denizinde görülen müsilaj (kay kay) sadece görsel kirliliğe sebep olmamış, aylarca denizin üst tabakasında kalarak balık ağlarını tıkamış ve balıkçılığı etkilemiş, balığın az avlanması sonucu ekonomik kayıplara sebep olmuştur.

Su Ürünlerinin (Balıkçılığın) Ekonomik Önemi

- Su ürünleri (balıkçılık) sektörü, dünyada en çok ilerleme kaydeden gıda sektörlerinden biridir.
- İnsan beslenmesinde taşıdığı değerden dolayı her geçen yıl önemi biraz daha artmaktadır.
- Su ürünleri sektörü, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları ile öne çıkan ve değeri giderek artan bir sektördür.
- Sektörün avcılık, yetiştiricilik ve pazarlama faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak, tüketici taleplerini karşılamak ekonomik faaliyetlerden en önemlisidir.

Su Ürünlerinin (Balıkçılığın) Ekonomik Önemi

- Dünya su ürünleri üretimi, 2011 yılında 149 milyon ton olarak gerçekleşmiş olup, bunun % 49'u yetiştiricilikten % 51'i avcılıktan elde edilmiştir.
- Ülkemizde ise, 2011 yılı toplam su ürünleri üretiminin **514 bin tonu avcılık**, **188 bin tonu yetiştiricilikten** olmak üzere toplam **703 bin ton** olarak gerçekleşmiştir.
- Bu üretim değeriyle, ülke ekonomisine **2 milyar 413** milyon lira katkı sağlamıştır.

Su Ürünlerinin (Balıkçılığın) Ekonomik Önemi

- Su ürünlerinin Türkiye ekonomisine katkıları şu şekilde özetlenebilir.
 1. İnsan beslenmesinde önemli bir protein kaynağı olarak taşıdığı önem,
 2. Bazı sanayilere hammadde sağlaması,
 3. Sektörde geniş istihdam olanakları bulunması,
 4. Yüksek ihracat potansiyeline sahip olması,
 5. Avlama, işleme, yetiştiricilik, taşımacılık v.b. gibi alanlarda getirdiği yeniliklerle teknolojik gelişme sağlaması.

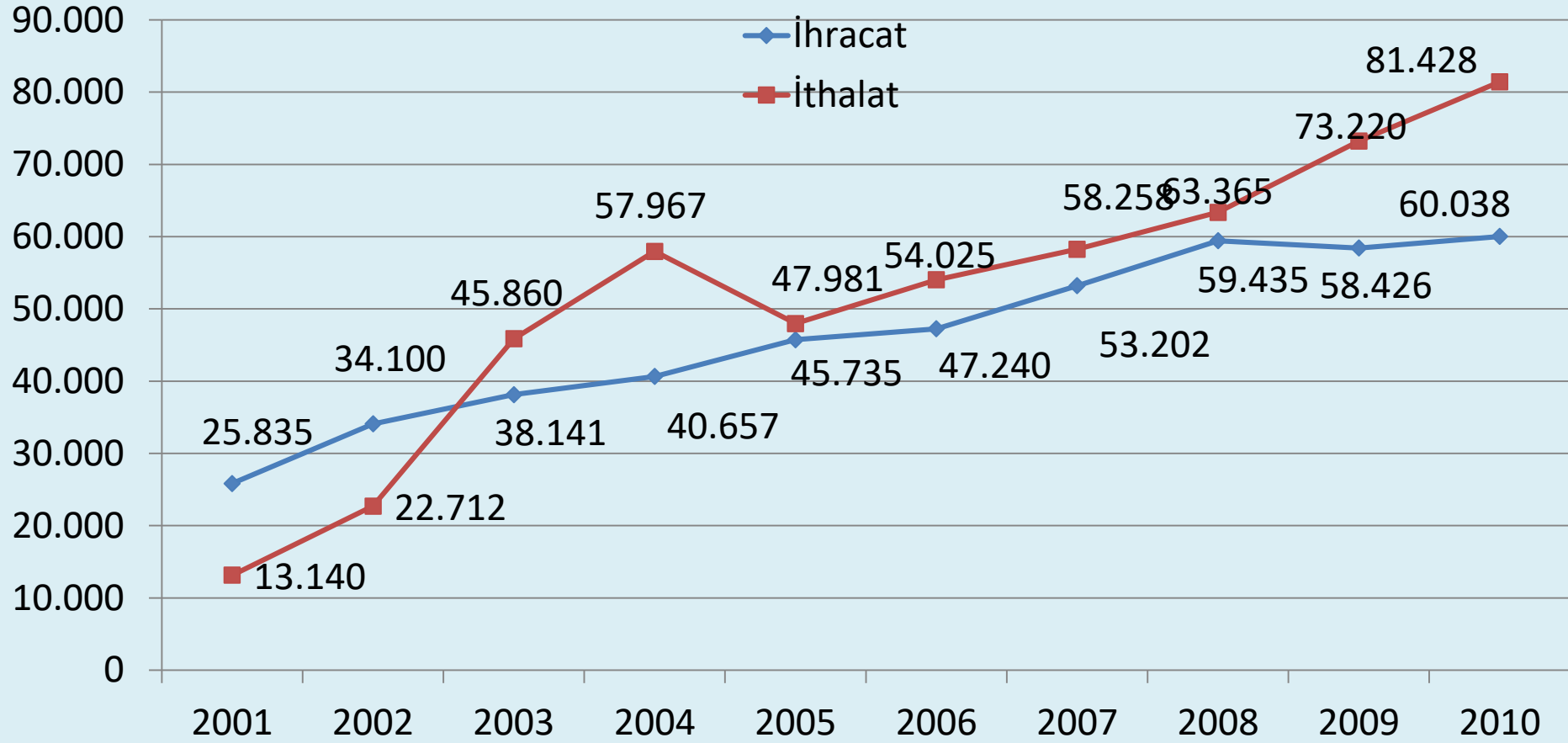
Su Ürünlerinin (Balıkçılığın) Ekonomik Önemi

- Ayrıca, Su ürünleri sektörü ekonomik faaliyetler içerisinde istihdam açısından önemli bir yere sahiptir.
- Sektörde çalışanlar,
- Avcılık sektöründe,
- Yetiştiricilik işletmelerinde
- İşleme tesislerinde
- Pazarlama işlerinde, toptancı ve perakendeci,
- Sektöre girdi sağlayan yan sektörlerde çalışanlar, olmak üzere yaklaşık **150.000** kişi istihdam edilmektedir.

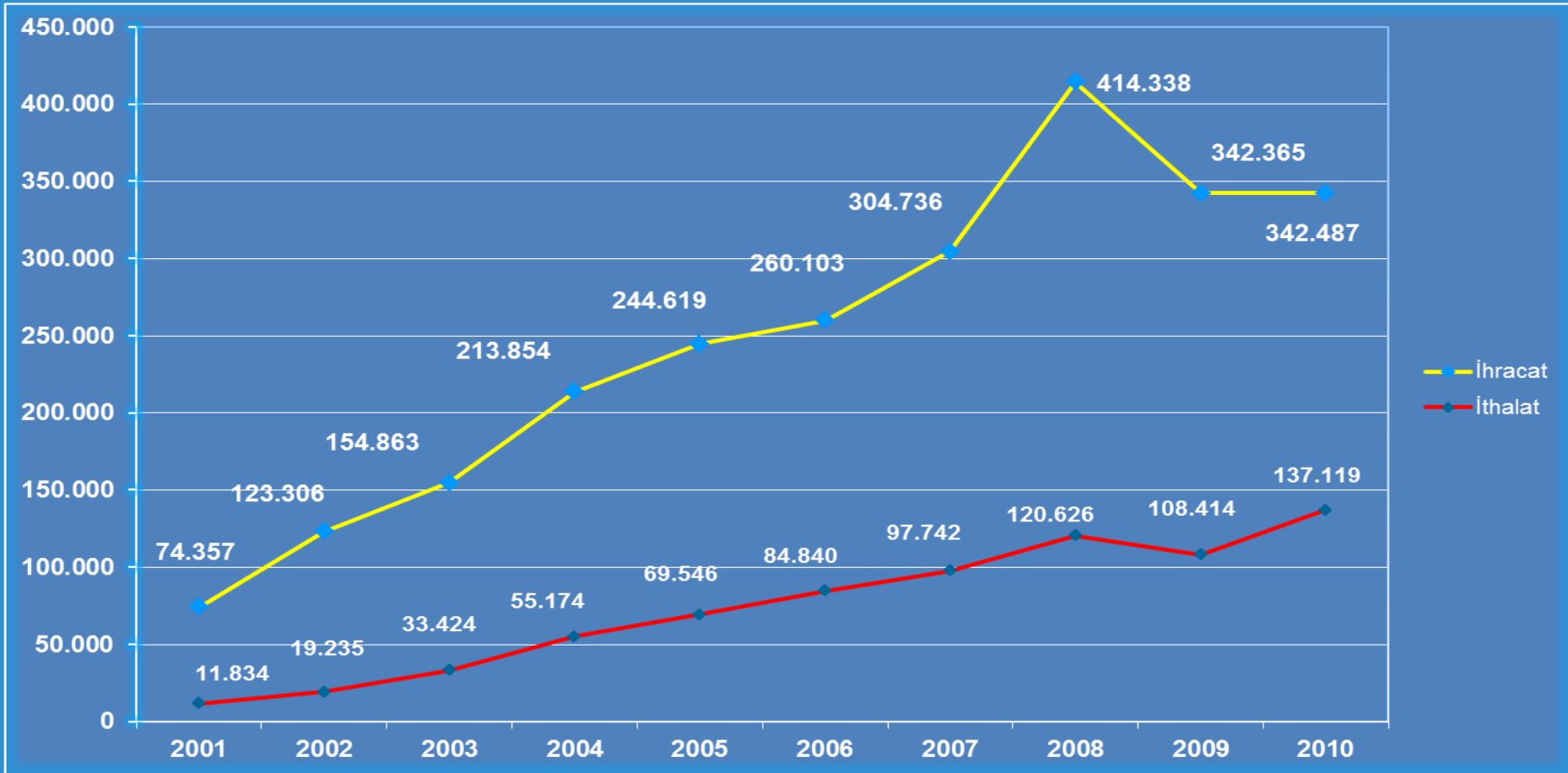
Su Ürünlerinin (Balıkçılığın) Ekonomik Önemi

2011 yılı su ürünleri ihracat miktarı **66.764** ton, ithalat miktarı ise **72.705** tondur.

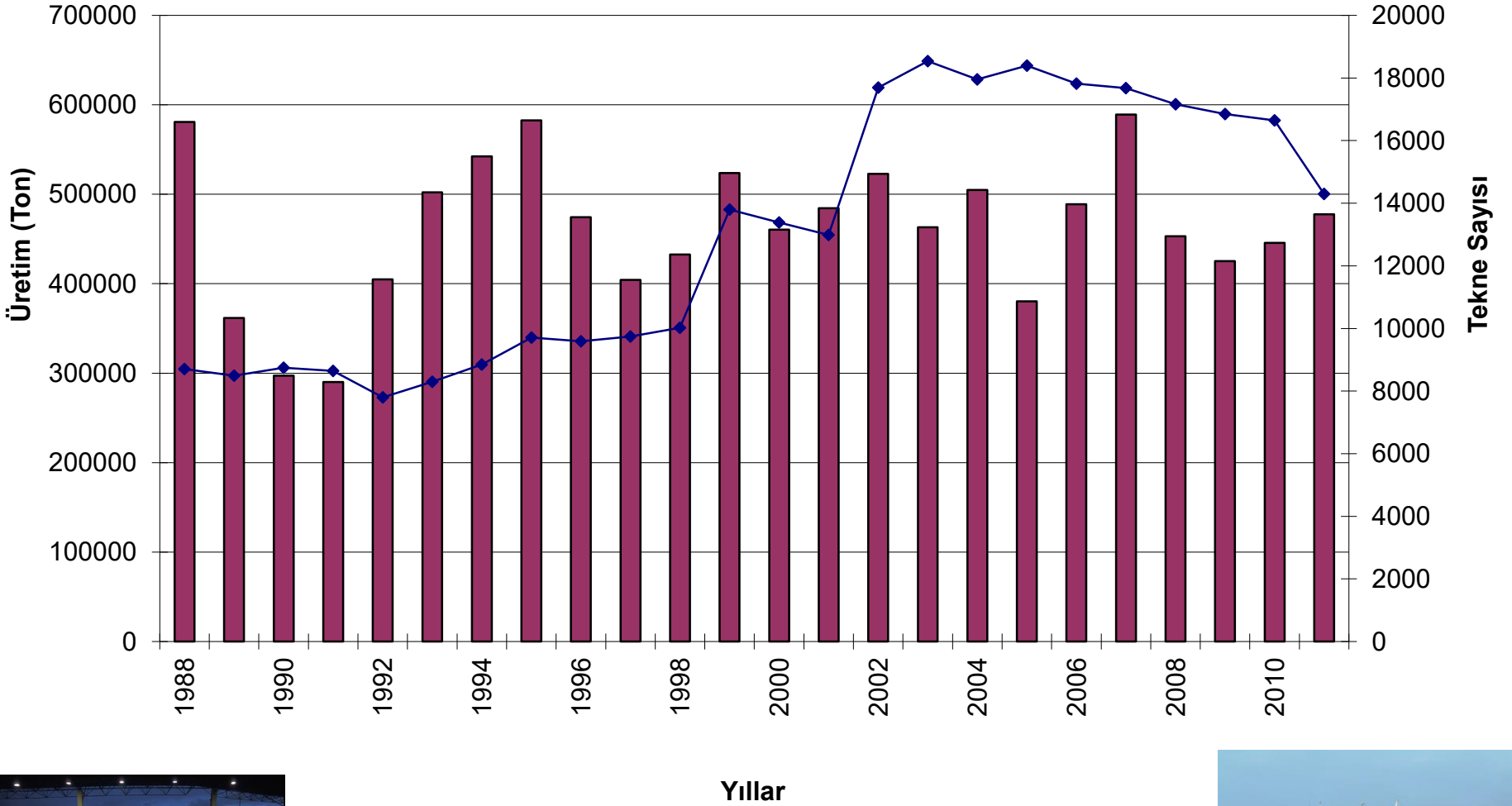

Su Ürünlerinin (Balıkçılığın) Ekonomik Önemi

2011 yılı su ürünleri ihracat tutarı **395** milyon \$, ithalat tutarı ise **174** milyon \$ dir.

Türkiye Toplam Su Ürünleri Üretimi ve Tekne Sayısı

■ Toplam Üretim

◆ Toplam Tekne Sayısı

Marmara Denizi'nin Balıkçılık Açısından Önemi

- İstanbul ve Çanakkale boğazlarının merkezinde yer alan Marmara Denizi bir iç deniz konumundadır.
- Akdeniz'den Karadeniz'e beslenmek için göç eden ekonomik önemi yüksek pelajik balıkların iki deniz arasındaki boğazlar yoluyla geçiş, konaklama ve dönüş yaptığı bir iç denizdir.
- Marmara Bölgesi'nde denize sınırı olan il sayısı 7 olup, nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu bir bölgedir.

Marmara Denizi'nin Balıkçılık Açısından Önemi

- Yoğun nüfus, yoğun talep baskısı oluşturmakta ve deniz ürünleri oldukça yüksek değerlerden alıcı bulabilmektedir.
- Balıkların göç yollarında olması balıkçılık açısından bölgenin önemini arttırmaktadır.
- Palamut, Lüfer, Orkinos, Uskumru gibi balıkların Marmara Denizi'ne girmeleri ve konaklama sürecinde, bu denizin balıklarının stok miktarı doğal olarak artmaktadır.

Marmara Denizi'nin Balıkçılık Açısından Önemi

- Şüphesiz, söz konusu balıkların Çanakkale Boğazı yoluyla Marmara Denizi'nden ayrılmaları da, Marmara Denizi balık stoklarının doğal olarak azalmasına neden olmaktadır.
- Ayrıca Marmara Denizi'nde avlanan balığın çok büyük bölümü yine bu bölgede İstanbul'da satışa sunulmaktadır.

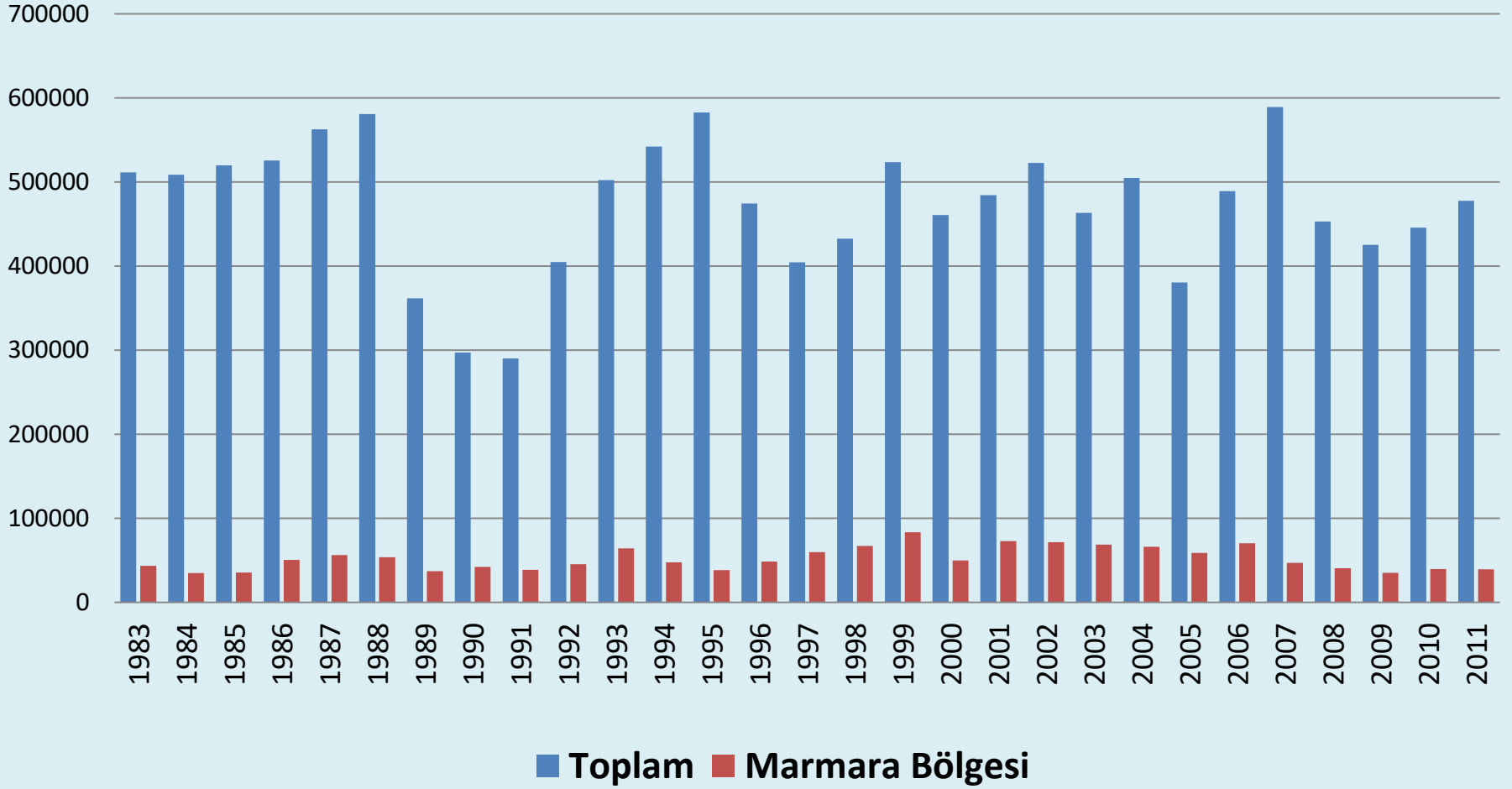
Deniz Avlanma Bölgeleri (il ve ilçeler)

Doğu Karadeniz Bölgesi	Batı Karadeniz Bölgesi	Marmara Bölgesi		Ege Bölgesi	Akdeniz Bölgesi
Artvin Rize Trabzon Giresun Ordu Samsun Sinop	Kastamonu Zonguldak Düzce Sakarya Kocaeli Kandıra İstanbul Beykoz Çatalca Sarıyer Şile Kırklareli Bartın	İstanbul Adalar Avcılar Bahçeli Bakırköy Beşiktaş Beyoğlu Eminönü Eyüp Fatih G.osmanpaşa Tekirdağ Çanakkale Biga Gelibolu Lapseki Bursa Kocaeli Merkez Gebze	Kadıköy Kağıthane Kartal Maltepe Pendik Şişli Tuzla Üsküdar Zeytinburnu B.Çekmece Silivri Balıkesir Bandırma Erdek Gönen Marmara Kocaeli Karamürsel Körfez Yalova	Edirne Çanakkale Merkez Ayvacık Bozcaada Eceabat Ezine Gökçeada (İmroz) İzmir Balıkesir Ayvalık Burhaniye Edremit Gömeç Aydın Muğla	Antalya Mersin Adana Hatay

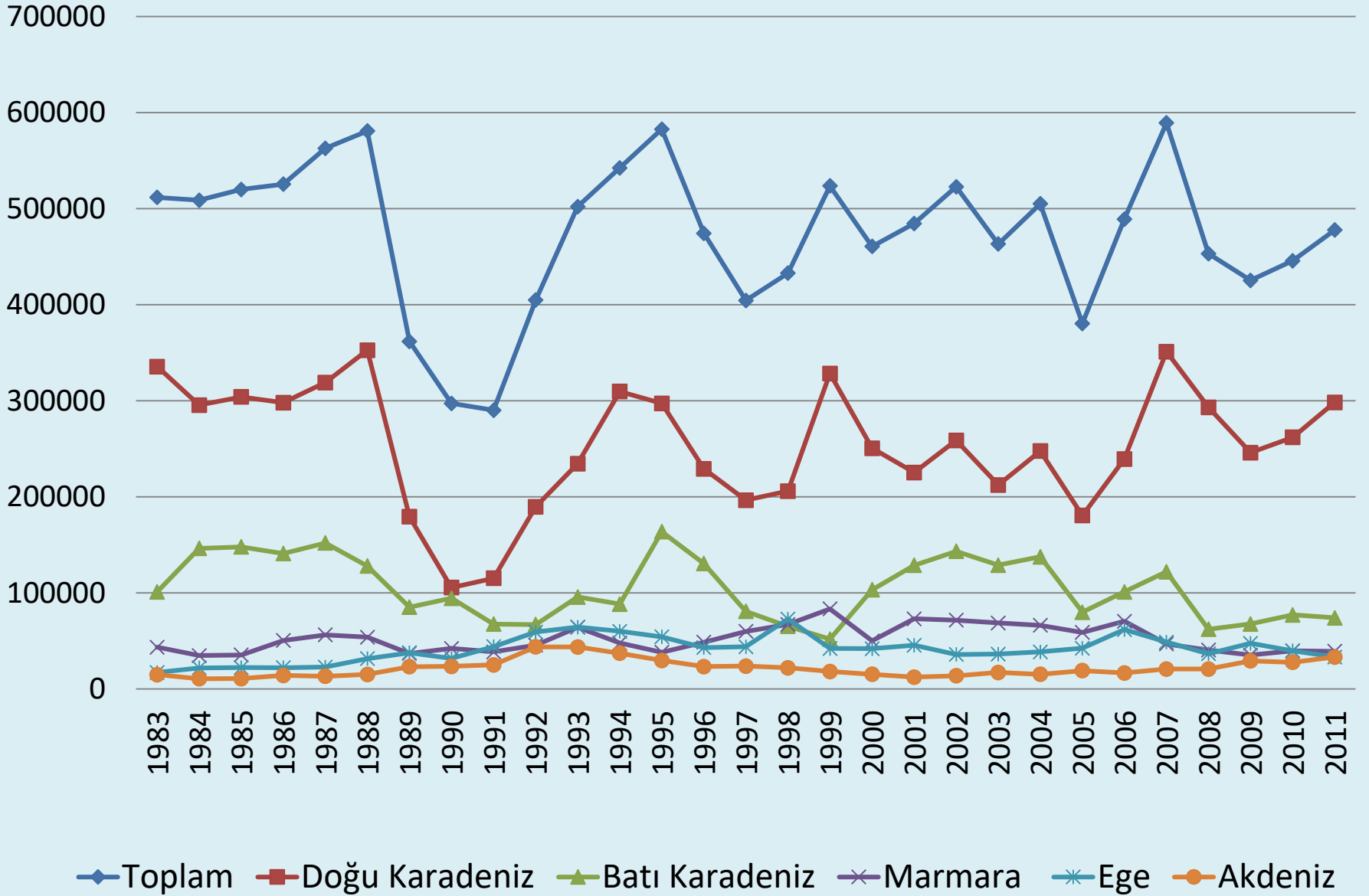

Türkiye Toplam Su Ürünleri Üretimi ve Marmara Bölgesi Üretimi (Ton)

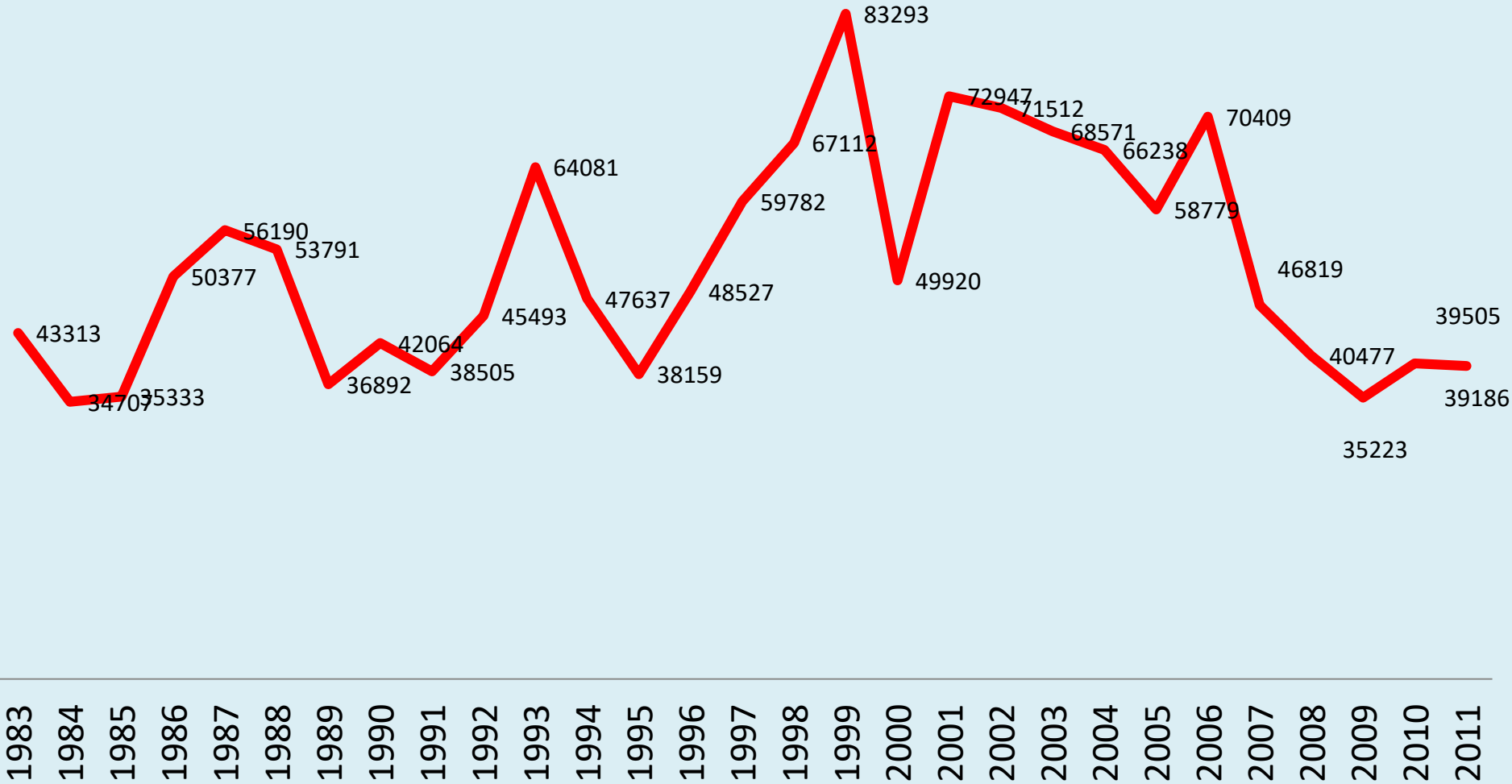

Bölgelere Göre Su Ürünleri Avcılık Üretimi (Ton)

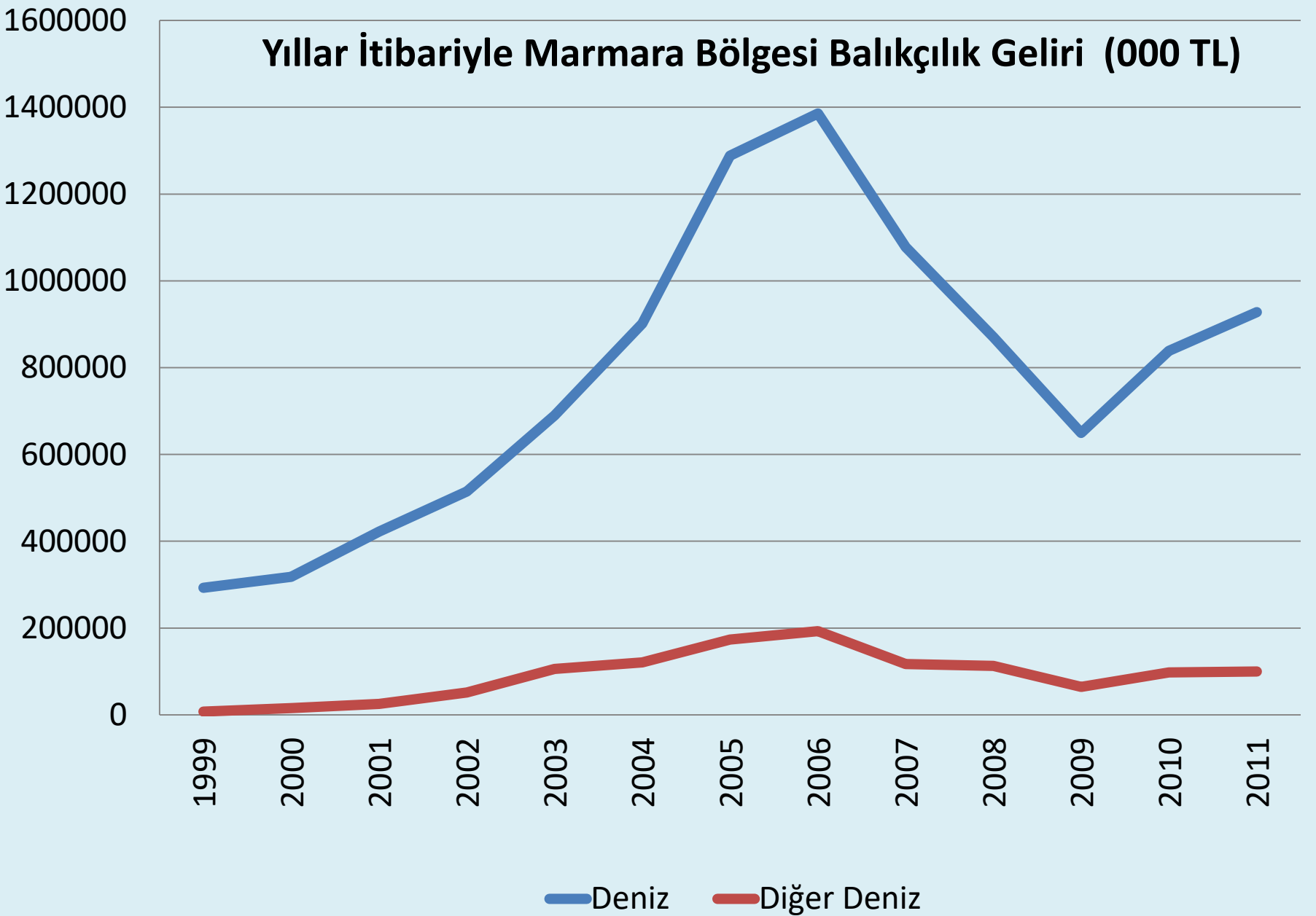

Marmara Bölgesi Balık Avcılığının Yıllara Göre Değişimi

Yıllar İtibariyle Marmara Bölgesi Balıkçılık Geliri (000 TL)

Marmara Bölgesi Deniz Balıkları Avcılığı Üretimi (2011)

Balık Türü	Üretim Ton	Toplam Fiyat
Bakolorya	589	5718150
Barbunya	87	1520766
Çaça	450	329011
Çipura	9.8	176400
Dil	113	1832860
Dülger	6.3	116361
Fener	42.8	420724
Gelincik	1.8	11736
Gümüş	105.9	591981
Hamsi	14,663	26979920
İskorpit	17.6	118272
İsparoz	6.1	24156
İstavrit (Karaça)	2,877.1	10789125
İstavrit (Karagöz)	2,041.9	9494835
İşkine	1.2	16980
İzmarit	73	197100
Kalkan	21.5	757445

Balık Türü	Üretim Ton	Toplam Fiyat
Kayabalığı	0.1	2000
Kefal	331	1611970
Keler	0.5	3300
Kılıç	5.8	88566
Kırlangiç	22.9	427085
Kırlangiç (Mazak)	13.4	158522
Kolyoz	284	1459760
Köpek	110.1	417279
Kupez	107.2	395568
Levrek	61.5	1285965
Lipsöz	2.5	44125
Lüfer	920.6	11111642
Malenurya	0.7	6587
Mercan	7.3	125049
Mezgit	980.3	5362241
Mıgır	0.1	671
Mırmır	6.2	61008

Deniz Balıkları (Devam) 2011

Balık Türü	Üretim (Ton)	Toplam Fiyat (TL)
Minekop	1.4	19572
Yazılı Orkinoz	3.4	13702
Öksüz	8	55200
Palamut-Torik	1,054.3	8487115
Pisi	13.6	252144
Sardalya	10,600	21201200
Sarıgöz	0.5	8205
Sarpa	3.6	18216
Sinagrit	0.6	21462
Sivriburun karagöz	0.1	1397
Tekir	344.4	3330348
Tirsi	52	125320
Uskumru	30.5	379115
Vatoz	242.2	322126
Zargana	91.5	517890
Diğer	22.9	162132
Toplam	23.422.5	116.322.512

Diğer Deniz Ürünleri 2011

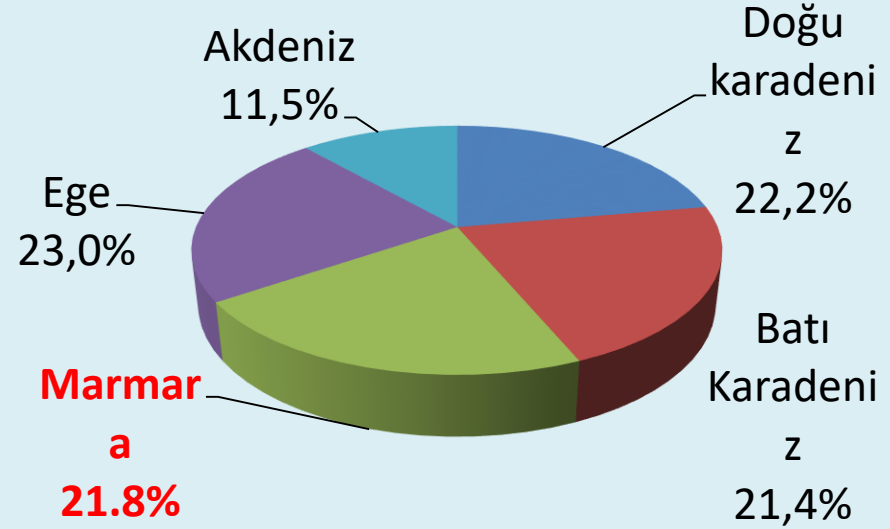
Türü	Üretim (Ton)	Toplam Fiyat (TL)
Ahtapot	0.8	8304
Kara midye	25.5	27795
Böcek	4.3	182922
Deniz Salyangozu	132.2	140132
İstakoz	1.7	73933
İstiridye	5.9	23600
Kalemerya	0.7	10031
Jumbo karides	34	899980
Karabiga karides	300.8	4767680
Kırmızı karides	1,574	13190120
Pembe karides	634.3	4376670
Mürekepbalıği	0.3	1455
Tarak	17.8	71200
Diğer	20.2	166650
Toplam	2,752.5	23.940.472

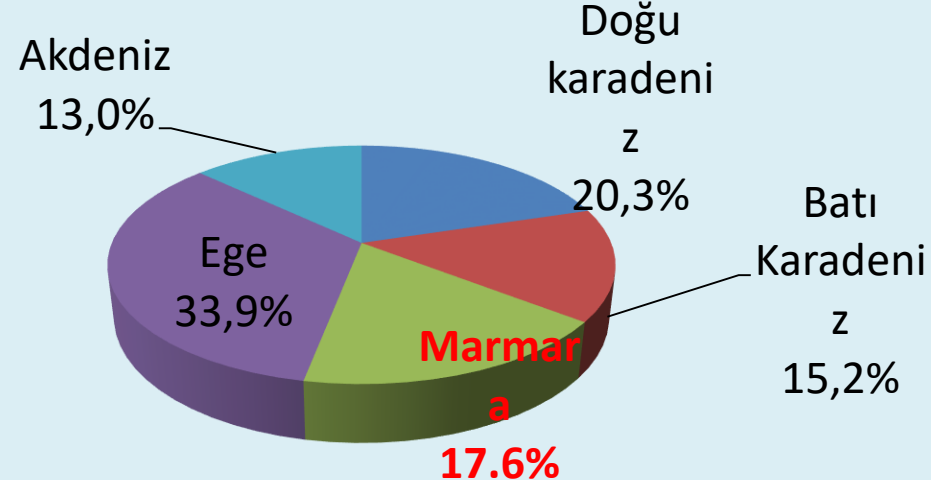
Marmara Denizi'nin Balıkçılık Açısından Önemi

- Marmara Bölgesi balıkçılık açısından önemli bir yere sahiptir.
- 2011 yılı verilerine göre toplam **avcılık üretiminin % 8.2'sini**
- Balıkçı **teknelerinin %17,6'sını,**
- Balıkçılıkta profesyonel **balıkçılık yapanların %21.8'ini** barındırmaktadır.

Balıkçılıkta Çalışanların Bölgesel Dağılımı

Balıkçı teknelerinin bölgelere göre dağılımı

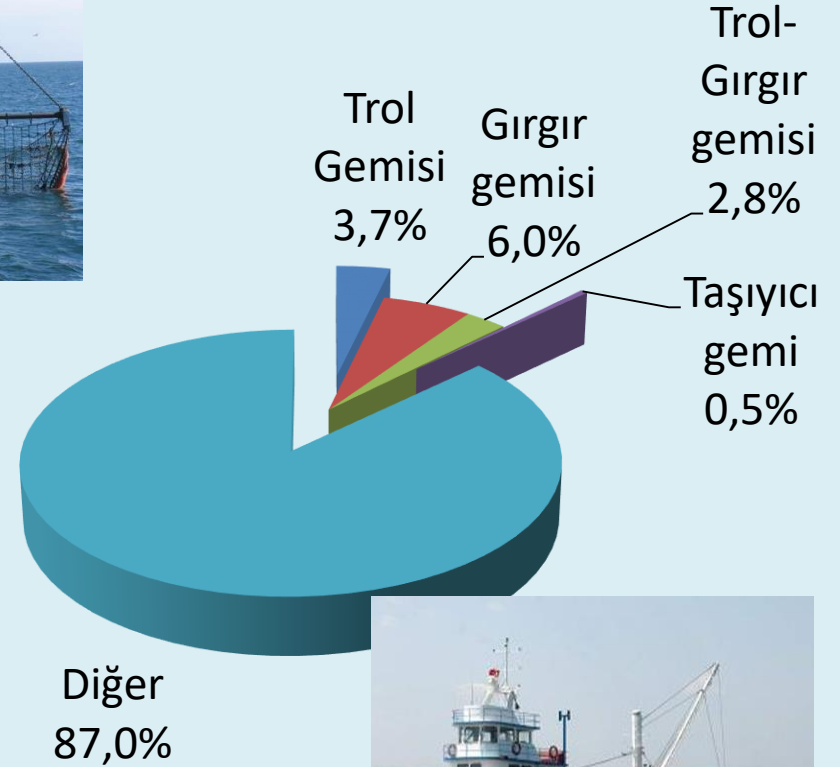

Marmara Bölgesindeki İllerin Su Ürünleri Ruhsat Sayıları (2011)

	Gerçek Kişi		Gemi			
	Toplam	Deniz	İçsu	Toplam	Deniz	İçsu
Balıkesir	9895	9659	236	1150	1093	57
Bursa	1051	471	580	483	176	307
Çanakkale	11080	11073	7	932	931	1
İstanbul	19407	19407	0	2005	2005	0
Kocaeli	4277	4277	0	499	497	2
Tekirdağ	1560	1538	22	242	232	10
Yalova	710	710	0	223	223	0
Genel Toplam	47980	47135	845	5534	5157	377

Marmara Bölgesi Balıkçılık Faaliyeti Yürüten Teknelerin Dağılımı

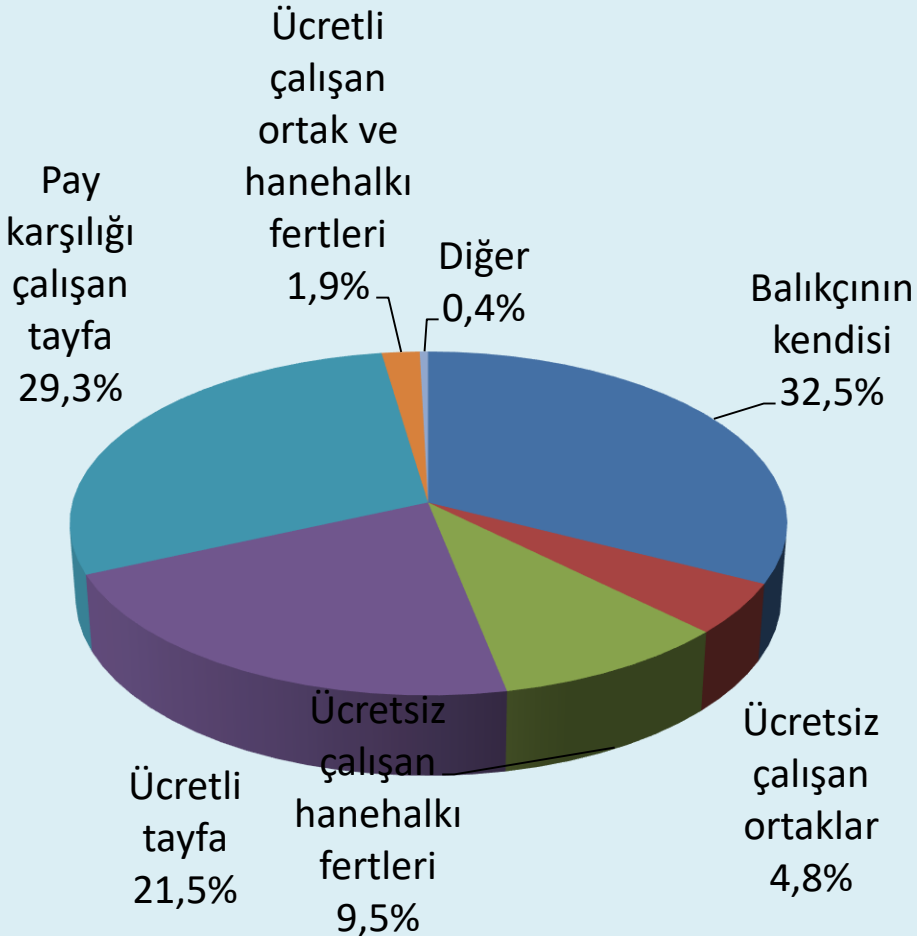

Trol Gemisi	109
Gırgır gemisi	177
Trol-Gırgır gemisi	84
Taşıyıcı gemi	15
Diğer	2578
Toplam	2963

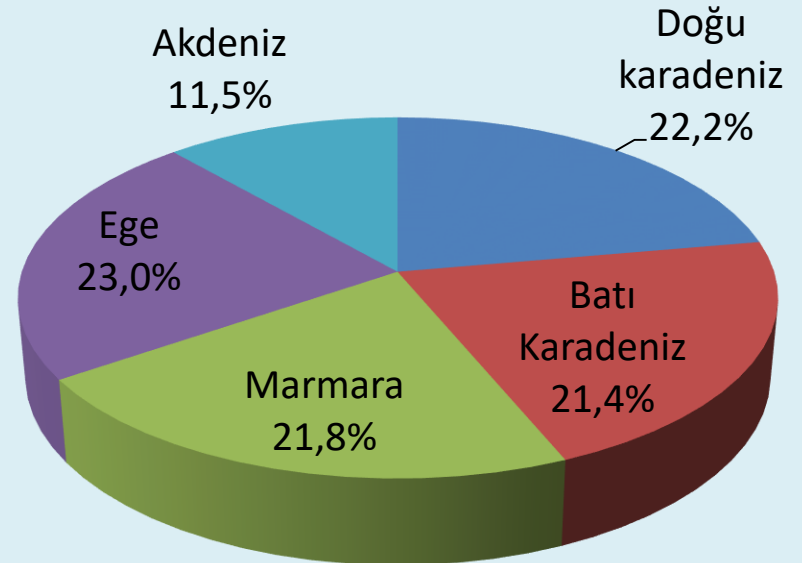

Balıkçılık sektöründe çalışanların oransal dağılımları

Balıkçılıkta Çalışanların Dağılımı

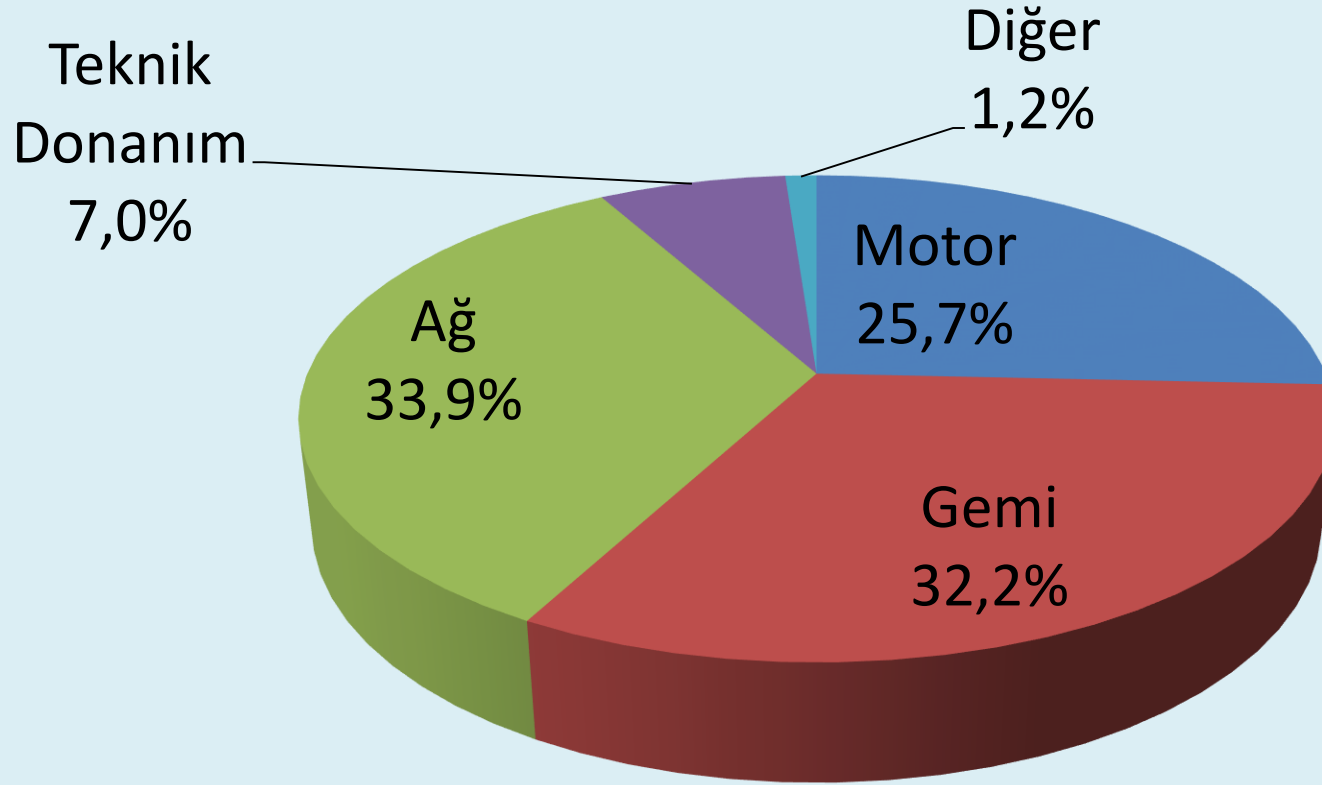

Balıkçılıkta Çalışanların Bölgesel Dağılımı

Balıkçılık Faaliyetleri İçin Yapılan Sabit Sermaye Yatırımları Oranları

Sonuç

- Marmara Denizi balıkçıları geleneksel değerlere bağlı, paylaşımcı, yeniliklere açık bir yapıdadırlar.
- Marmara Denizi toplam **su ürünleri avcılığının % 8'ini** karşılamaktadır.
- Marmara Bölgesi'ndeki tekne sayısı toplam **balıkçı teknelerinin % 18'ini** barındırmaktadır.
- Marmara Denizi balıkçıları toplam **balıkçılık yapanların % 22'sini** oluşturmaktadır.

Sonuç

- Marmara Bölgesi su ürünleri kooperatiflerinin ve üye sayısının **(149 kooperatif, 9050 üye) % 30'u ile** ülke genelinde önemli bir yer tutmaktadır.
- Marmara Denizi toplam balıkçılık gelirinin (Deniz balıkları ve diğer deniz ürünleri) **% 14'ünü** oluşturmaktadır.
- Marmara Denizi balıkçılığı ülke ekonomisine 116.580.542 TL deniz balıklarından, 23.940.472 TL diğer deniz ürünlerinden olmak üzere toplam **140.521.014 TL** katkı sağlamaktadır.

Sonuç

- Sonuç olarak, sunumun sonuç bölümünde de bahsedildiği gibi Marmara Denizi ve balıkçılığının Türkiye ekonomisine önemli derecede katkısı olduğu söylenebilir.

A photograph of a sunset over a body of water. The sun is low on the horizon, casting a warm orange glow across the sky and reflecting on the water's surface. In the background, a dark, silhouetted mountain rises against the twilight sky. The water in the foreground is dark, with some ripples and a small boat visible on the left. The text 'TEŞEKKÜRLER.....' is overlaid in a bright yellow, bold font in the center of the image.

TEŞEKKÜRLER.....